

Murarna som inte skulle byggas

En rationalistisk motivanalys av Socialdemokraternas tvära
omläggning av migrationspolitiken hösten 2015

Abstract

In a speech at the demonstration for refugees at Medborgarplatsen in Stockholm on September 6, 2015, the Social Democrats' party leader and Sweden's Prime Minister Stefan Löfven made it clear that his Europe does not build walls when the need is great. However, the autumn that followed the number of refugees seeking asylum in Sweden reached record highs. Shortly after Löfven's speech, the governing Social Democrats and the Green Party proposed measures that resulted in a tightening of the Swedish refugee policy. Based on a case study design and through a rationalist analysis of motives, this thesis uses Gunnar Sjöblom's theory of party strategies and Jonas Hinnfors' application of and addition to the same theory to explain the Social Democrats' drastic reversal of their migration policy. The result makes probable that the Social Democratic party board had strategic motives with the new tighter refugee policy but also that the social conditions changed during the autumn of 2015 and gave rise to a conflict. The party's original position in their refugee policy was challenged by a new reality where it can be argued that the realization of other political commitments were complicated by the maintenance of this position.

Nyckelord: Socialdemokraterna, politikskiften, partistrategier, migrationspolitik, flyktingkrisen

Antal ord: 10 011

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	5
1.2 Bakgrund till Socialdemokraternas migrationspolitik	5
2. Teoretiskt ramverk	7
2.1 Tidigare forskning	7
2.2 Partistategier i flerpartisystem	7
2.2.1 Maximering av parlamentariskt inflytande	8
2.2.2 Röstmaximering	9
2.2.3 Partisammanhållning	9
2.3 Jonas Hinnfors tillämpning och tillägg	10
2.3.1 En rationalistisk förklaringsansats	10
2.3.2 Samhällsförhållanden	10
3. Metod	11
3.1 Fallstudiedesign	11
3.2 Rationalistisk motivanalys	11
3.3 Operationalisering och material	13
3.4 Metodologisk reflektion	15
4. Resultat och analys	17
4.1 Maximering av parlamentariskt inflytande	17
4.2 Röstmaximering	21
4.3 Partisammanhållning	23
4.4 Programförverkligande och samhällsförhållanden	25
4.5 Sammanfattning	28
5. Diskussion och slutsatser	30

1. Inledning

Mitt Europa tar emot människor som flyr från krig, solidariskt och gemensamt. Mitt Europa bygger inte murar, vi hjälps åt när nöden är stor. (Regeringskansliet, 2015a)

Så formulerade sig Socialdemokraternas partiledare och Sveriges statsminister Stefan Löfven i ett tal vid manifestationen för flyktingar på Medborgarplatsen i Stockholm den 6 september 2015 (ibid). Citatet är talande för den migrationspolitik som väglett Socialdemokraterna, men också Sverige, i decennier - en migrationspolitik med utgångspunkt i öppenhet och medmänsklighet (Sveriges television, 2017). Detta skulle dock snart komma att förändras. Antalet flyktingar som söker asyl i Sverige hösten 2015 uppnår rekordhöga nivåer (SOU 2017:12, s. 16) och beslut som leder till åtstramningar i flyktingmottagandet ska komma att avlösa varandra. Den 23 oktober når regeringen en överenskommelse med oppositionen (med undantag för Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet) om migrationspolitiken som bland annat innebär att tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel ska införas under en begränsad tid (Regeringskansliet, 2015b). Den 12 november införs tillfälliga gränskontroller (Regeringskansliet, 2017) och den 24 november föreslår regeringen slutligen att det svenska flyktingmottagandet ska anpassas till EU:s miniminivå (Regeringskansliet, 2015c). Socialdemokraternas omläggning av migrationspolitiken skedde över en natt och väcker frågor: Vad motiverade denna tvärvändning? Och vad hände med murarna som inte skulle byggas?

I denna uppsats söker jag, utifrån en teorianvändande ansats samt en fallstudiedesign, en förklaring på Socialdemokraternas omläggning av migrationspolitiken. Fallet väcker nyfikenhet eftersom att partiet inte enbart svängde i migrationsfrågan utan vidtog handlingar som kan anses stå i motsättning till vad partiet tidigare sagt, och framförallt, omläggningen skedde från en dag till en annan. Socialdemokraternas tvärvändning i migrationsfrågan kan, på ett mer abstrakt plan, förstås som ett ”fall av” radikalt politikskifte. Radikala politikskiften, där man som Socialdemokraterna svänger 180 grader, är principiellt intressant att undersöka eftersom att det förbryllar och således direkt aktualiserar frågor som varför detta skedde och hur det kan förklaras. I denna uppsats använder jag Gunnar Sjöbloms teori om partistrategier i flerpartisystem samt Jonas Hinnfors tillämpning av och tillägg till samma teori för att förklara Socialdemokraternas svängning. Partistrategier

är en lämplig teoretisk utgångspunkt eftersom att kunskap om politiska partier och deras strategier är nödvändigt för att förklara vad som kan ha föranlett Socialdemokraternas svängning samt mot vilken bevekelsegrund. Vidare tar Hinnfors tillämpning av Sjöbloms teori avstamp i en rationalistisk förklaringsansats där politiskt handlande analyseras i termer av motiv - en analysmetod som denna uppsats också använder. Genom en rationalistisk motivanalys kartläggs de motiv som spelat en avgörande roll och som därmed anses ha styrt Socialdemokraternas handlande och således kan förklara omläggningen av migrationspolitiken hösten 2015.

1.1 Syfte och frågeställning

Sprunget ur ett intresse för vad som egentligen styr politiska partier och deras agerande har denna uppsats i syfte att förklara Socialdemokraternas svängning i migrationsfrågan hösten 2015. Följande fråga besvaras därför utifrån en rationalistisk motivanalys:

- Hur kan Socialdemokraternas tvära omläggning av migrationspolitiken hösten 2015 förklaras?

1.2 Bakgrund till Socialdemokraternas migrationspolitik

Som precis fastställts står Socialdemokraternas tvära omläggning av migrationspolitiken hösten 2015 i centrum i denna uppsats, men hur kommer det sig egentligen att omläggningen kan definieras som just en tvärvändning? För att reda ut detta är det nödvändigt att återge hur partiets migrationspolitik sett ut historiskt, och särskilt åren innan hösten 2015.

I en proposition från 1975 la den dåvarande socialdemokratiska regeringen fram förslag på övergripande mål och riktlinjer för den framtida invandrar- och minoritetspolitiken. De betonade då vikten av jämlikhet och valfrihet samt samverkan mellan svenskar och invandrare för att öka solidariteten mellan dem (Prop. 1975: 26, s. 1). Nästan 40 år senare är solidaritet ett begrepp som fortsatt präglar den socialdemokratiska migrationspolitiken. I sitt partiprogram från år 2013 tillskrivs migrations- och asylopolitiken inte något större utrymme men det fastslås bland annat att "Alla som söker skydd inom EU ska garanteras likvärdig behandling enligt solidaritetens och humanitetens principer." (Socialdemokraterna, 2013a, s. 28). Vidare framgår det att Sverige ska vara en trygg fristad för människor som tvingas fly från förföljelse och våld samt att alla kommuner har ett ansvar att ta emot flyktingar (Socialdemokraterna, 2013a, s. 24).

I en historisk genomgång av Socialdemokraternas invandringspolitik pekar dock Hinnfors, Spehar & Bucken-Knapp (2012, s. 586) på att Socialdemokraterna, trots att de alltid värnat om asylrätten genom att vara generösa i sitt stöd till dem som beviljats asyl, har haft en genomgående restriktiv inställning till att öppna gränserna för nya invandrare till att börja med. Ett särskilt dramatiskt exempel som lyfts fram av författarna är Luciabeslutet 1989 som innebar att flyktingar endast tilläts tillfälliga uppehållstillstånd (Hinnfors m.fl., 2012, s. 593). Den generellt restriktiva hållningen kan dock delvis anses ha sin förklaring i Socialdemokraternas inställning till arbetskraftsinvandring. Partiet har sina rötter i arbetarrörelsen (Socialdemokraterna, u.å.) och en historia av att stå upp för skyddandet av den svenska sysselsättningsnivån (Hinnfors m.fl., 2012, s. 593).

Att Socialdemokraterna har haft en restriktiv hållning historiskt gör dock inte att omläggningen bör ses som mindre häpnadsväckande, inte minst om man har åren innan 2015 som referenspunkt. Det kan med andra ord konstateras att trots att Socialdemokraterna tidigare föreslagit åtstramningar i migrationspolitiken, har partiet aldrig tidigare gjort en så radikal omläggning av sin migrationspolitik som 2015, och inte heller på så kort tid. Från det att statsminister Stefan Löfven håller sitt tal vid manifestationen för flyktingar den 6 september 2015, och den socialdemokratiska hållningen i migrationspolitiken kan utifrån vad vi tagit del av i denna återblick anses vara mer generös än någonsin, hinner inte ens tre månader passera tills dess omläggningen är ett faktum.

2. Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt presenterar och argumenterar jag för den teori som används för att förklara Socialdemokraternas omläggning av migrationspolitiken hösten 2015.

2.1 Tidigare forskning

För att argumentera för mitt val av teori är det nödvändigt att vända sig till den forskning som redan finns på området politikskiften och där framförallt två avhandlingar är värda att nämna. Dels Karl Loxbos avhandling från 2007 "Bakom socialdemokraternas beslut: En studie av den politiska förändringens dilemman - från 1950-talets ATP-strid till 1990-talets pensionsuppgrörelse" och dels Jonas Hinnfors avhandling från 1992 "Familjepolitik: Samhällsförändringar och partistrategier 1960-1990". Till skillnad från denna uppsats undersöker de två studierna förändringar i partiets politik under längre tidsperioder. Beröringspunkten med denna uppsats är att vi alla i grund och botten ställer samma fråga: Hur kan politikskiften förklaras? (Hinnfors, 1992, ss. 5-6; Loxbo, 2007, s. 14). Såväl Hinnfors som Loxbo intresserar sig i likhet med denna uppsats för fall där politiska partier inte enbart förändrat en politisk ståndpunkt utan intagit en ståndpunkt som kan anses stå i motsättning till den ståndpunkt partiet tidigare haft (ibid). Vidare tar såväl Hinnfors som Loxbo avstamp i Gunnar Sjöbloms teori om partistrategier i flerpartisystem (Hinnfors, 1992, s. 14; Loxbo, 2007, s. 20). Således framträder det kanske inte som någon överraskning att även denna uppsats ansluter sig till Sjöbloms teori. Jag har även valt att inkludera det tillägg som Hinnfors gör till Sjöbloms teori i sin avhandling. Detta tillägg presenteras längre fram i detta avsnitt. Genom att ansluta mig till samma teori som tidigare forskning samt förvalta delar av det vetenskapliga bidrag som denna forskning genererat anser jag att uppsatsens förmåga att kumulativt bidra med kunskap stärks, eftersom att kumulativitet åsyftar just tillvaratagandet av befintliga kunskapsbaser (Teorell & Svensson, 2007, s. 35).

2.2 Partistrategier i flerpartisystem

I avhandlingen "Party Strategies in a Multiparty System" från 1968 förser Gunnar Sjöblom läsaren med ett ramverk för att analysera och förklara agerandet hos politiska partier i flerpartisystem, och lämpar sig därför väl för denna uppsats som analyserar och förklarar just agerandet hos ett politiskt parti i kontext av det svenska flerpartisystemet. Enligt Sjöbloms teori är politiska partier målorienterade och

strategiskt handlande aktörer (Sjöblom, 1968, ss. 43, 71). Partiets aktörer utgörs i sin tur av partiets beslutsfattare och definieras som partiledningen (Sjöblom, 1968, s. 51). Kärnan i Sjöbloms teori är fyra grundläggande partipolitiska mål som partiledningen strävar efter att uppnå: *programförverkligande*, *maximering av parlamentariskt inflytande*, *röstmaximering* och *partisammanhållning* (Sjöblom, 1968, s. 74). Programförverkligande, det vill säga målet att genomföra sitt politiska program, bör ses som ett övergripande mål medan de tre sistnämnda är strategiskt orienterade mål som syftar till att uppnå detta övergripande mål. De tre strategiska målen uppnås i sin tur genom att nå inflytande på tre arenor som Sjöblom menar att partiledningen agerar på. Dessa utgörs av den parlamentariska arenan, väljararenan och den interna arenan. Målet på den parlamentariska arenan är således maximering av parlamentariskt inflytande, målet på väljararenan är röstmaximering och målet på den interna arenan är partisammanhållning (Sjöblom, 1968, ss. 74-75, 78). Trots att dessa mål syftar till att uppnå det övergripande målet om programförverkligande menar Sjöblom (1968, s. 76) att målkonflikter mellan de strategiska målen och målet om programförverkligande kan uppstå när strategiska överläggningar indikerar att partiledningen borde agera på ett sätt som inte överensstämmer med partiets övergripande referensram. Målkonflikter kan även uppstå mellan de strategiska målsättningarna (Sjöblom, 1968, ss. 88-92). Med andra ord är det ibland ofrånkomligt för partiledningen att göra prioriteringar mellan målen (ibid). Jag ska i det följande närmare beskriva de strategiska målsättningarna och de arenor där dessa målsättningar eftersträvas.

2.2.1 Maximering av parlamentariskt inflytande

På den parlamentariska arenan är partiets mål som sagt att maximera sitt parlamentariska inflytande (Sjöblom, 1968, s. 78). En viktig poäng som Sjöblom gör, och som medför konsekvenser för förutsättningarna att uppnå detta mål, är att egen majoritet aldrig är en garanti i ett flerpartisystem. Detta medför att partier alltid måste vara beredda på möjligheten att behöva ingå i en koalition med ett eller flera partier (Sjöblom, 1968, s. 80). Därmed finns det också flera sätt för partier att maximera sitt inflytande på den parlamentariska arenan. Det första sättet är såklart att bilda regering genom att få egen parlamentarisk majoritet. Ett parti kan också bilda regering genom att bli en del av den parlamentariska majoriteten genom koalition eller i form av en minoritetsregering. För en minoritetsregering blir uppdraget för partiet att tillsammans med ett eller flera partier forma en röstningskoalition där samarbetet istället omfattar voteringar i riksdagen (Sjöblom, 1968, s. 81). Slutsatsen är att det

oavsett är nödvändigt för ett parti i ett flerpartisystem att beakta faktiska eller förmodade koalitionspartners (Sjöblom, 1968, s. 80).

2.2.2 Röstmaximering

På väljararenan är istället röstmaximering det primära målet, det vill säga att maximera sin andel av väljarnas röster vid val (Sjöblom, 1968, ss. 78, 81). Väljarnas stöd är fundamentalt för att ett parti ska överleva och påverkas av hur partiet agerat mellan valen (Sjöblom, 1968, s. 206). På väljararenan beskriver Sjöblom (1968, ss. 207-208) partiledningens uppgift som en ständig avvägning mellan att bibehålla stödet hos befintliga väljargrupper å ena sidan och att attrahera nya å andra sidan. Detta eftersom att partiledningen inte vill äventyra förtroendet hos de befintliga väljarna samtidigt som det är nödvändigt att bredda stödet i syfte att maximera antalet röster. För att maximera väljarstödet är det också viktigt att säkerställa att väljarnas åsikter speglas i partiets politik i viktiga frågor (Sjöblom, 1968, s. 206). Sjöblom (1968, ss. 247-248) betonar därför vikten av flexibilitet på väljararenan, något som ger upphov till fler avvägningar. Lika viktigt som det är att uppvisa kontinuitet är det också att partier inte förbinder sig alltför strikt utan besitter förmågan att omarbete politiska budskap när väljarna kräver det, i form av att vara responsiv på kritik eller negativa reaktioner. Av vikt på väljararenan är enligt Sjöblom (1968, s. 122) också hur ett parti, i förhållande till andra partier, ställer sig i politiserade frågor.

2.2.3 Partisammanhållning

Den tredje och sista arenan är den interna. Här står partiets egna medlemmar i centrum och målet är partisammanhållning, det vill säga att partiet har medlemmarnas stöd (Sjöblom, 1968, s. 78). Dels genom att medlemmarna stöttar och försvarar partiets politik i externa sammanhang och dels genom att belysning inom partiet fattas med maximal enighet (Sjöblom, 1968, s. 85). Sjöblom poängterar dock att ett parti alltid kommer att stöta på viss brist på partisammanhållning som ett resultat av varje belysning som fattas (ibid). All intern problematik är dock inte av intresse eftersom det inte alltid antas ha någon inverkan på partimedlemmars inställning till partiet och den politik som partiet för (Sjöblom, 1968, s. 183). Liksom på väljararenan betonas vikten av kontinuitet i syfte att vårda förtroendet hos partiets egna medlemmar (Sjöblom, 1968, s. 248). En god partisammanhållning, och därigenom hög lojalitet hos medlemmarna, kan dock öka möjligheten för partiledningen att framgångsrikt revidera tidigare presenterade politiska budskap internt. Är lojaliteten hög kan medlemmarna till och med acceptera drastiska och omfattande förändringar (ibid).

2.3 Jonas Hinnfors tillämpning och tillägg

Som tidigare nämnt utgår Hinnfors i sin avhandling från Sjöbloms teori om partistrategier som beskrivits i det föregående. Centralt för det resultat som Hinnfors presenterar i sin avhandling är dock att han valt en rationalistisk förklaringsansats samt att han kompletterar Sjöbloms mål med *samhällsförhållanden* som ytterligare en parameter som påverkar ett partis beslutssituation (Hinnfors, 1992, s. 7).

2.3.1 En rationalistisk förklaringsansats

Enligt den rationalistiska förklaringsansatsen anses en aktörs agerande vara resultatet av en kalkyl där aktören bedömt olika handlingsalternativ mot de mål som aktören tänkes ha (Hinnfors, 1992, ss. 7, 272). Förklaringen antar alltså att den aktör eller de aktörer som studeras väljer det handlingsalternativ som bedöms ge den bästa måluppfyllelsen (Hinnfors, 1992, s. 7), det vill säga att aktören/aktörerna har rationella motiv för sitt handlande. Denna logik återfinns även i Sjöbloms teori där partier antas eftersträva största möjliga inflytande på de arenor där de verkar (Sjöblom, 1968, ss. 43-44). Hinnfors arbete består således i att rekonstruera riksdagspartierna, som i studien och i likhet med Sjöbloms teori operationaliseras till partiledningarnas, överbäganden (Hinnfors, 1992, s. 7). Den rationalistiska förklaringsmodellen tillämpas även i denna uppsats genom en rationalistisk motivanalys. Hur motivanalysen genomförs är en fråga som återupptas och besvaras i uppsatsens metodavsnitt.

2.3.2 Samhällsförhållanden

I sin avhandling ser Hinnfors som sagt samhällsförhållanden som ytterligare en parameter som påverkar ett partis beslutssituation. Begreppet beslutssituation avser "partiledningens bedömning av de förutsättningar som gäller när den ska välja ståndpunkt" (Hinnfors, 1992, ss. 6-7). När Hinnfors i sin avhandling söker förklaringar till varför partierna har agerat på ett viss sätt eller intagit en viss ståndpunkt kartlägger han alltså inte enbart de strategiska mål som kan tänkas ha motiverat handlandet utan analyserar även de förhållanden som råder i samhället. Dessa yttre förutsättningar är enligt Hinnfors ett nödvändigt komplement eftersom att partiernas valmöjligheter när de ska utforma sin politik förändras när de uppfattar att samhället förändras (ibid).

3. Metod

I detta avsnitt redogör samt argumenterar jag för de metodologiska val som jag gör under uppsatsarbetet.

3.1 Fallstudiedesign

Uppsatsens fokus som är riktat på *ett* politiskt parti och partiets omläggning i *en* specifik fråga motiverar valet av en fallstudiedesign. Detta eftersom att en fallstudie innebär en empirisk undersökning av ”enskilda stater, kommuner, organisationer, politiska partier, val, revolutioner, individer eller andra enheter” (Lindvall, 2007, s. 270). Mer specifikt bör fallstudien förstås som en intensiv sådan eftersom att jag inte enbart genomför en småskalig studie där ljus kastas över ett specifikt fall men också då mängden undersökningsenheter inom fallet begränsats till förmån för en mer djuplodande undersökning (Teorell & Svensson, 2007, s. 80). Detta kan anses vara ett nödvändigt upplägg för att överhuvudtaget kunna följa den politiska process som är av intresse i denna uppsats, och inte minst för att kunna göra det på det närsynta sätt som krävs för att kunna fastställa vad som kan ha föranlett omläggningen av migrationspolitiken, samt mot vilken bevekelsegrund - något som ett fokus på flera partier eller flera politiska beslut hade försvårat. Vid en teorianvändande undersökning som denna, där det enskilda fallet står i fokus och ska förklaras utifrån en bestämd teori, kan fallstudien i ytterligare ett steg preciseras som en ideografisk fallstudie (Levy, 2008, s. 3).

3.2 Rationalistisk motivanalys

Som nämndes i teoriavsnittet utgår jag, liksom Hinnfors, från en rationalistisk förklaringsansats där analysen består i att rekonstruera den kalkyl eller de överväganden som aktören handlat efter och där olika handlingsalternativ bedömts mot de mål som aktören tänkes ha. Aktörens motiv, vilka jag i likhet med Hinnfors utgår från är rationella (det vill säga att aktören eftersträvar största möjliga måluppfyllelse) anses med andra ord förklara varför ett visst beslut har fattats. Vi kan därför definiera den analysmetod som tillämpas i uppsatsen som en rationalistisk motivanalys. Jag tar avstamp i Axel Hadenius metodologiska ramverk för att belägga motiv och motiverar detta val mot bakgrund av att Hadenius erbjuder ett systematiskt och kontrollerbart tillvägagångssätt för att samla in och tolka data (Hadenius, 1984, s.

148). Den stora metodologiska frågan som står i fokus här är alltså hur man belägger motiv.

Uppgiften i en motivanlays består i att finna det eller de motiv som utgör den förklarande faktorn genom att åberopa empirisk data som i sin tur kan definieras som motivindikatorer. Utifrån motivindikatorer kan en inferens (slutledning) dras från olika slag av data till motiven (ibid). Ett sätt att studera motiv är att utgå från uttalanden av den aktör som utfört handlingen som ska förklaras. Jag stödjer mig då på utsagor som är direkt knutna till handlingen (Hadenius, 1984, s. 149). Motiv kan dock även härledas från mer indirekta utsagor. Hadenius (1984, s. 150) syftar då bland annat på allmänt uttryckta motivutsagor som trots att de inte är knutna till en viss handling kan ge information om motiven. Men vad är det som egentligen tyder på att det finns ett samband mellan en motivutsaga och en handling? Vid uttalanden som är direkt knutna till handlingen finns ett uppenbart samband. Detta uppenbara samband saknas dock när ett motiv härleds från mer indirekta utsagor och jag får då genom sannolikhetsresonemang påvisa sambandet (Hadenius, 1984, s. 151).

Vidare ställer sig Hadenius (1984, s. 152) frågan om motiv kan härledas ur den handling som ska förklaras. En problematik som diskuteras i samband med detta är cirkularitetsresonemang, det vill säga att den beroende och oberoende variabeln flyter samman. Hadenius (1984, s. 154) anser dock att man kan dra inferens från en handling och samtidigt verifiera förklaringsresonemanget. De inferenser som dras från en handling har egentligen inte sitt ursprung i denna handling utan i den kontext som handlingen sätts i, och således kan man egentligen inte tala om ett cirkularitetsresonemang (ibid). Ett sätt att dra inferenser från en kontext är när man i kontexten till en handling tar in det regelsystem som handlingen ingår i, som i sin tur kan härstamma från exempelvis systematisk teoribildning som beskriver hur politiska aktörer handlar i olika sammanhang (Hadenius, 1984, s. 158). Exempelvis förekommer sådan typ av inferensdragning i denna uppsats eftersom att bland annat Sjöbloms teori förser mig med antaganden om partiets agerande och hjälper mig därför att sätta Socialdemokraternas agerande i en kontext med vissa "regler". Ett annat sätt att dra inferenser från den handling som ska förklaras är att studera en aktörs tidigare handlingar som kan kopplas till den handling som ska förklaras i syfte att dra slutsatser om denna handling (Hadenius, 1984, s. 155).

Hadenius (1984, s. 161) ramverk inkluderar också prövningskriterier för att säkerställa validiteten, något som kan vara en utmaning eftersom att motiv inte är observerbara. Vid användandet av motivuttsagor är det exempelvis viktigt med tidsmässig närhet där samtida (i förhållande till handlingen som ska förklaras)

uppgifter bör tillskrivas högst tillförlitlighet (Hadenius, 1984, s. 162). Med hänvisning till detta kriterium har jag valt att inte genomföra intervjuer. Närhet kan också förstås i representativ mening när kollektiva aktörer avses. Hadenius (1984, s. 163) anser att när vi utifrån enskilda personers utsagor ska dra slutsatser om en kollektiv aktör är det viktigt att personerna i fråga har en central ställning. När ett politiskt parti avses, som i denna uppsats, kan detta exempelvis vara partiledaren (ibid). Även detta är ett kriterium som jag ansluter mig till och som beskrivs mer utförligt i det följande.

3.3 Operationalisering och material

För att besvara uppsatsens frågeställning krävs att de teoretiska begrepp som uppsatsen aktualiserar görs mätbara (Teorell & Svensson, 2007, s. 39). Under denna rubrik ska jag därför redogöra för hur. Om utgångspunkten i min uppsats är att förklara varför Socialdemokraterna svängde i sin syn på migrationspolitiken är det helt centralt att definiera hur Socialdemokraterna ska tolkas och i förlängningen mätas. Detta är något som inte är helt enkelt. Socialdemokraterna är ett stort parti med många medlemmar vilket problematiserar *vem* som är Socialdemokraterna. Samtidigt får man inte glömma att det inte var Socialdemokraternas ensamma beslut att det svenska flyktingmottagandet skulle anpassas till EU:s miniminivå, utan regeringens. Vid tiden för omläggningen satt Socialdemokraterna i en minoritetsregering med Miljöpartiet (Regeringskansliet, 2014). Att lämna dessa faktorer oreflekterade riskerar att ge upphov till systematiska mätfel och således bristande validitet (Teorell & Svensson, 2007, s. 55).

För att ge en bild av hur begreppet Socialdemokraterna kommer att förvaltas i denna uppsats är det nödvändigt gå tillbaka till Sjöbloms teori om partistrategier i flerpartisystem där han avgränsar den strategiska och målorienterade aktören till partiledningen - en operationalisering som även Hinnfors gör. Det är med andra ord partiledningens agerande på de olika arenorna samt strävan efter att uppnå de olika mål som beskrivits i det teoretiska ramverket som är av intresse även i denna uppsats. Avgränsningen rimmar också med Hadenius krav på representativ närhet. Sjöblom gör dock avkall på sitt fokus på partiledningen på den interna arenan där det huvudsakliga målet är partisammanhållning. För att kunna ta ställning till Socialdemokraternas partisammanhållning krävs att jag också eftersöker ståndpunkter hos partimedlemmar utanför partiledningen. Med partiledningen avses i denna uppsats de medlemmar av den socialdemokratiska partiledningen som framträdde

som ledande i migrationsfrågan. Vad det gäller distinktionen mellan Socialdemokraterna och regeringen lägger såväl Sjöblom som Hinnfors fokus på partiet som aktör och inte regeringen. Däremot är det, utifrån Sjöbloms teori, viktigt att beakta den position som partiet innehar eftersom att den får konsekvenser för beslutsituationen på den parlamentariska arenan.

I det teoretiska ramverket utförs en annan, för uppsatsen, central operationalisering. De mål som partier strävar efter att uppnå definieras och jag presenterar även ytterligare en faktor som påverkar en aktörs beslutssituation i form av samhällsförhållanden. En fråga som inte besvaras i det teoretiska ramverket är dock *hur* jag ämnar att nå kunskap om och därmed mäta den socialdemokratiska partiledningens agerande utifrån dessa mål samt rådande samhällsförhållanden hösten 2015. Detta nödvändiggör en kort beskrivning av det material som uppsatsen erfordrar. En mer djupgående redogörelse för uppsatsens material kan förväntas i samband med att uppsatsens resultat presenteras och analyseras.

I det teoretiska ramverket presenteras fyra mål som Sjöbom menar att partier i flerpartisystem vill uppnå. Fokuset i denna uppsats ligger dock till största del på de tre strategiska mål som Sjöblom definierar (maximering av parlamentarisk inflytande, röstmaximering och partisammanhållning). Detta eftersom att det främst är dessa som kan bidra med en förklaring till varför partiet inte efterföljer tidigare uttalade ståndpunkter, och således - åtminstone på ytan - verkar kompromissa med målet om programförverkligande. Programförverkligandemålet diskuteras dock i anslutning till Hinnfors tillägg (samhällsförhållanden).

När målet om maximering av parlamentarisk inflytande analyseras är det den parlamentariska arenan som står i fokus. Här används material som på olika sätt förser information om det parlamentariska läget innan omläggningen 2015 liksom om den socialdemokratiska partiledningens interaktion och förhandling med andra partier. Även material om hur partierna förhåller sig till varandra i migrationsfrågan används. På väljararenan, där röstmaximering är målet, används i första hand material som ger uttryck för väljarnas uppfattning om Socialdemokraterna och partiets migrationspolitik i form av bland annat opinionsundersökningar innan omläggningen. På den interna arenan, där god partisammanhållning eftersträvas, undersöks det interna stödet för migrationspolitiken innan omläggningen, exempelvis i form av kongressprotokoll. Socialdemokraternas partisammanhållning undersöks också ur ett historiskt perspektiv för att närmare förstå med vilka partiinterna förutsättningar som partiledningen gick in i omläggningen. Avslutningsvis behövs material som på olika sätt beskriver samhällsförhållandena hösten 2015 i syfte att tillvarata Hinnfors tillägg

till Sjöbloms teori. I Hinnfors avhandling avser samhällsförhållanden samhällsförändringar som observerats under tre decennier, i denna uppsats avses en mer drastisk samhällsförändring som sammanfaller med Socialdemokraternas omläggning av migrationspolitiken - flyktingkrisen. Detta innebär att material som på olika sätt beskriver flyktingkrisen och dess upptrappning hösten 2015 används.

Sammanfattningsvis kan det tydliggöras att uppsatsen primärt använder material publicerat i närhet till Löfvens tal på Medborgarplatsen i början av september 2015 fram till och med beslutet att anpassa det svenska flyktingmottagandet till EU:s miniminivå i slutet av november samma år. I vissa fall, såsom på den parlamentariska arenan och på den interna arenan, förekommer det att material från längre tillbaka i tiden används. På den parlamentariska arenan handlar det om det parlamentariska läget efter valet 2014 och på den interna arenan handlar det som sagt om en historisk tillbakablick över Socialdemokraternas partisammanhållning. Centralt är dock att det är vetenskapen om vad som lett fram till omläggningen snarare än vad som händer efter som är relevant när materialet samlas in.

3.4 Metodologisk reflektion

Avslutningsvis diskuterar jag i detta metodavsnitt metodologiska överväganden kopplade till uppsatsskrivandet. Att åskådliggöra dessa överväganden är viktigt eftersom att de vägleder de metodologiska val som görs och påverkar därav uppsatsens utformning. Uppsatsen utgår som nämnt från en fallstudiedesign, men hur påverkar det uppsatsens resultat? En vanlig invändning mot fallstudien är att det inte är möjligt att generalisera från ett enskilt fall och att fallstudien därför inte förmår att bidra till vetenskaplig utveckling (Flyvbjerg, 2003, s. 186). I detta fall har uppsatsen inga generaliserande ambitioner, det innebär dock inte att studien inte är nödvändig eller vetenskapligt betydelsefull. Enligt Flyvbjerg (2003, ss. 187-189) är även kunskap som inte blir föremål för generalisering viktig eftersom den bidrar till en systematisk framställning av exempel. Det är således begränsande att enbart betrakta formella generaliseringar som en legitim vetenskaplig metod eftersom att ett sådant synsätt samtidigt underskattar exemplets kraft och plats i en kollektiv process för kunskapsbyggnad (ibid).

Vidare tillämpas en rationalistisk motivanalys i uppsatsen. Detta är ett val som enligt vissa skulle kunna framstå som kontroversiellt med hänsyn till att det finns en tydlig begränsning, nämligen att aktörer ses som homogena. Det vill säga att varje parti ses som en aktör och inte en komplex organisation med en historia, kultur

och individer (Sannerstedt, 1992, s. 288). En förklaringsansats som tillvaratar sådana faktorer är troligt att nyansera uppsatsens resultat men det innebär inte att en rationalistisk analys är ointressant. Framförallt är material som kan hjälpa mig få insikt i exempelvis kultur svårt att tillgå. Synnerligen när intervjuer inte är ett alternativ som i detta fall på grund av kriteriet om närhet i tid till den handling som ska förklaras. Det interna spelet hade visserligen också kunnat analyseras genom minnesanteckningar och dagböcker, men även detta hör till kategorin av material som inte finns att tillgå - om det överhuvudtaget existerar.

Centralt för motivanalysen är som tidigare nämnt inferensdragning, en process som enligt Hadenius (1984, s. 149) lätt kokas ner till att handla om forskarens känsla och sunda förnuft. Den kan därav kritiserats för att vara subjektiv och frågan om det överhuvudtaget finns validitet för uppsatsens slutsatser aktualiseras. För att undvika att hamna i en analys som bygger enbart på känsla och sunt förnuft har jag valt att utgå från Hadenius metodologiska ramverk för motivanalys som beskrivits i det föregående. Samtidigt är det viktigt att poängtera att de flesta studier, oavsett metod, mer eller mindre medför risk för subjektiva inspel, och i de fall där studien är beroende av forskarens egna tolkningar är analysen ofrånkomligt en subjektiv produkt. Genom att ansluta mig till Hadenius metodologiska ramverk för motivanalys anser jag att studien ändå kan leva upp till det vetenskapliga kravet på intersubjektivitet, det vill säga att argumentationen som förs och hur den nått fram till vissa slutsatser ska kunna följas och rekonstrueras av den som önskar (Teorell & Svensson, 2007, s. 54). Detta i och med att analysen till stor del går ut på att belägga och argumentera för de inferenser som dras och läsaren får således naturligt insyn i den metodologiska processen.

4. Resultat och analys

I detta avsnitt rekonstruerar och därigenom troliggör jag vilken kalkyl eller vilka överväganden som den socialdemokratiska partiledningen handlat efter, med andra ord vilka handlingsalternativ som har bedömts mot de mål som partiledningen antas ha samt de samhällsförhållanden som var rådande.

4.1 Maximering av parlamentariskt inflytande

När det gäller målet om maximering av parlamentariskt inflytande är den centrala frågan huruvida den socialdemokratiska partiledningen hade som motiv att genom omläggningen av migrationspolitiken säkerställa sitt parlamentariska inflytande. Som det konstaterades i uppsatsens teoretiska ramverk måste partier i flerpartisystem ständigt förhålla sig till andra partier på den parlamentariska arenan, och ganska ofta är en koalition nödvändig för att ett parti överhuvudtaget ska ha förutsättningar att leva ut målet om maximering av parlamentariskt inflytande (Sjöblom, 1968, s. 80). För att besvara den centrala frågan behöver därmed de parlamentariska förutsättningarna innan omläggningen utforskas.

“Nya politiska konfliktlinjer och uppkomsten av ett ”tredje block” i svensk politik - varav ett block (Sverigedemokraterna) hålls isolerat - utsätter de institutionella och parlamentariska system som utvecklats i en situation där två block konkurrerat om makten för stora påfrestningar.” (Bjereld, Eriksson & Hinnfors, 2018, s. 4)

Ovanstående beskrivning av det parlamentariska läget i Sverige återfinns i en rapport skriven av Ulf Bjereld, Karin Eriksson och Jonas Hinnfors i syfte att diskutera regeringsmaktens förutsättningar givet de nya politiska och parlamentariska förutsättningarna (ibid). I rapporten tar författarna avstamp i det parlamentariska läget efter valet 2014 och decemberöverenskommelsen som blev till som ett resultat av det då rådande parlamentariska läget (Bjereld, Eriksson & Hinnfors, 2018, s. 5). Efter valet står det klart att Sverigedemokraterna har fördubblat sitt valresultat från föregående val (Magnusson, 2016) och blivit det tredje största partiet i Sverige (Svensson, 2014). Därmed uppstår tre block i form av de rödgröna (Socialdemokraterna och Miljöpartiet), Alliansen (Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och dåvarande folkpartiet) och Sverigedemokraterna (Ågren, 2015).

Genom sin vågmästarroll får Sverigedemokraterna ett avgörande inflytande på regeringsfrågan, som de också utnyttjar när de i december efter valet 2014 faller den rödgröna regeringens budgetförslag genom att stödja allianspartiernas gemensamma budget (Bjereld, Eriksson & Hinnfors, 2018, s. 7). När allianspartierna sedan motsätter sig att förhandla om den ekonomiska politiken med regeringen gör Stefan Löfven klart att han planerar att utlysa nyval (Bjereld, Eriksson & Hinnfors, 2018, s. 5). Decemberöverenskommelsen växer fram som ett försök av de rödgröna och allianspartierna att stabilisera det parlamentariska läget och är ett åtta år långt avtal enligt vilket det största politiska blocket ska få igenom sin budget även utan riksdagsmajoritet (Naeselius, 2015, a). Genom överenskommelsen, som till stor del byggde på kända krav från allianspartierna, hade de rödgröna och allianspartierna också som mål att sätta Sverigedemokraternas vågmästarroll ur spel eftersom att båda blocken vägrade att samarbeta med partiet (Bjereld, Eriksson & Hinnfors, 2018, ss. 5, 8).

Decemberöverenskommelsen är central i syfte att skapa förståelse för de parlamentariska förutsättningarna innan omläggningen eftersom att överenskommelsen upplöstes redan 9 oktober 2015 (Naeselius, 2015, a), med andra ord strax innan regeringens första steg mot en mer restriktiv migrationspolitik. I oktober 2015 kan därför fastställas att Socialdemokraternas parlamentariska inflytande är osäkert eftersom att partiet utan decemberöverenskommelsen får svårt att driva igenom regeringens budgetar och därmed även svårt att styra. Vidare ger samtliga allianspartier i en partiledardebatt 14 oktober 2015 uttryck för att Sverige *senast* nästa val ska ha en alliansregering (Prot. 2015/16: 13, ss. 5, 55, 73, 83). De gör dock samtidigt klart att de inte har för avsikt att få i stånd en politisk kris nu med det samma (Prot. 2015/16: 13, ss. 5, 73). De betonar också att de - liksom efter valet 2014 - inte är villiga att samarbeta med Sverigedemokraterna för att nå sitt mål (Prot. 2015/16: 13, ss. 27, 55, 75-76). Trots dessa uttalanden är det troligt att den socialdemokratiska partiledningen känner oro när Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson genomgående under debatten tydligt påvisar att partiet, trots Alliansens ovilja till samarbete, är redo att samarbeta för att få en ny regering på plats. Exempelvis genom att sätta press på den dåvarande moderata partiledaren Anna Kinberg Batra när han frågar om hon vill "ha en annan regering så snart som möjligt?" (Prot. 2015/16: 13, s. 5) samt den kristdemokratiska riksdagsledamoten Anders Carlsson när han ifrågasätter varför partiet låter "de socialistiska partierna förstöra landet ännu mer under ett års tid? Varför inte fälla regeringen redan i höst?" (Prot. 2015/16: 13, s. 82). I båda fall åsyftas alltså att ett samarbete med

Sverigedemokraterna skulle möjliggöra för Alliansen att fälla regeringen snarast möjligt. Detta är inte mindre troligt att väcka oro när det ur partiledardebatten också kan utläsas att flera av allianspartierna föreslår åtgärder i flyktingmottagandet som är av mer restriktiv karaktär, exempelvis tillfälliga uppehållstillstånd (Prot. 2015/16: 13, ss. 1, 21). Således kan de anses ta ett kliv närmare Sverigedemokraterna vars migrationspolitiska agenda är att stoppa asylinvandringen (Prot. 2015/16: 13, s. 35; Sverigedemokraterna, u.å.). Detta är, i kombination med vetskapen om att ett samarbete med Sverigedemokraterna skulle möjliggöra för Alliansen att bilda en ny regering, faktorer som den socialdemokratiska partiledningen är trolig att ha i bakhuvudet på den parlamentariska arenan och som den därmed utifrån Sjöblom (1968, s. 80) agerar utefter.

När regeringen 23 oktober presenterar åtstramningar i flyktingmottagandet i form av bland annat tillfälliga uppehållstillstånd är det efter en överenskommelse med allianspartierna (Regeringskansliet, 2015b). Kort därefter presenteras också regeringens beslut om tillfälliga gränskontroller (Regeringskansliet, 2017) och slutligen förslaget att anpassa flyktingmottagandet till EU:s miniminivå (Regeringskansliet, 2015c). Trots att varken beslutet om tillfälliga gränskontroller eller förslaget att anpassa flyktingmottagandet till EU:s miniminivå var resultatet av blocköverskridande överenskommelser presenterade regeringen dessa åtgärder efter påtryckningar från en majoritet av allianspartierna som, vilket också framgick i den partiledardebatt som nämndes i föregående stycke, redan förespråkade de åtgärder som regeringen lägger fram (Holm & Svensson, 2015). Efter förslaget om en tillfällig lagstiftning för färre asylsökande tydliggör Löfven dessutom att regeringen söker bredast möjliga politiska stöd (ibid). Även om regeringen väljer att söka stöd för förslaget först efter det att förslaget presenterats, är det troligt att den socialdemokratiska partiledningen var av uppfattningen att majoriteten av allianspartierna såg en mer återhållsam migrationspolitik som ett oeftergivligt krav för samarbete över blockgränsen. Därmed är det också troligt att partiledningen tagit hänsyn till de deklARATIONER som dessa partier gjort i flyktingfrågan redan innan förslaget lades fram.

Som det konstaterades inledningsvis har den socialdemokratiska partiledningen tidigare sökt stöd av och gjort överenskommelser med Alliansen, och även då har överenskommelsen utgått från kända krav från allianspartierna. Ett huvudsakligt syfte med decemberöverenskommelsen var som nämnt också att blockera Sverigedemokraterna från inflytande. Löfven motiverade överenskommelsen då utifrån att Sverige har ett nytt politiskt landskap som, om landet ska gå framåt, kräver

att de som inte vill ge Sverigedemokraterna inflytande måste samarbeta över blockgränsen. Annars är alternativet att “göra sig beroende av Sverigedemokraterna” (Naeselius, 2015, b). Liksom Socialdemokraterna tidigare anslutit sig till avtal i syfte att stänga ute Sverigedemokraterna, skulle kunna argumenteras att partiledningen i och med åtstramningarna av flyktingmottagandet kompromissade med migrationspolitiken i syfte att säkra sitt parlamentariska inflytande och förhindra en potentiellt förlopp där Sverigedemokraterna och Alliansen sluter samman. Förslaget kan därför förstås som ett sätt att skapa nödvändiga förutsättningar för ett blocköverskridande samarbete i migrationsfrågan. Detta resonemang ligger i linje med Sjöblom (1968, s. 80) som menar att målkonflikter mellan de strategiska målen och målet om programförverkligande kan uppstå när strategiska överläggningar indikerar att partiledningen borde agera på ett sätt som inte överensstämmer med partiets övergripande referensram (ibid).

Det som talar emot att den socialdemokratiska partiledningen skulle haft som motiv att genom omläggningen av migrationspolitiken säkerställa sitt parlamentariska inflytande är samarbetet med Miljöpartiet. Miljöpartiets stöd är nödvändigt för att den socialdemokratiska partiledningen ska ha möjlighet till parlamentariskt inflytande överhuvudtaget eftersom att man sitter i en minoritetsregering tillsammans. I partiledardebatten 14 oktober 2015, och alltså kort före omläggningen av migrationspolitiken, står Miljöpartiet fortfarande fast vid en öppen och generös migrationspolitik (Prot. 2015/16: 13, ss. 83-84). Det är med andra ord inte sannolikt att den socialdemokratiska partiledningen var av uppfattningen att mer restriktiva migrationspolitiska åtgärder låg i Miljöpartiets intresse och att de skulle uppskatta beslut om sådana insatser. Eftersom att vi redan känner till utfallet - en överenskommelse som resulterade i en mer restriktiv migrationspolitik men som Miljöpartiet trots detta gick med på - kvarstår faktumet att det var en stor risk att ingå överenskommelsen eftersom att det skulle kunna ha äventyrat samarbetet mellan de två partierna. Omläggningen skulle kunnat ha resulterat i en regeringskris, vilket den socialdemokratiska partiledningen troligtvis ville undvika då det om något skulle haft en begränsande effekt på möjligheten till parlamentariskt inflytande. Viktigt att belysa är dock att Löfven vid flera tillfällen förespråkade samarbete över blockgränserna (Rosén, 2014; Knutson, 2014). Efter valet 2014 och Sverigedemokraternas agerande kan därför tänkas att det för den socialdemokratiska partiledningen står mer klart än någonsin att det blir svårt att maximera sitt parlamentariska inflytande i framtiden utan att samarbeta med fler partier än Miljöpartiet. Att man väljer att driva igenom omläggningen trots att det kan äventyra

samarbetet med Miljöpartiet kan därmed också förstås i ljuset av denna vetenskap. Det parlamentariska läget kan anses ha varit sådant att den socialdemokratiska partiledningen hade skäl att genomföra omläggningen oavsett Miljöpartiets reaktion - decemberöverenskommelsen är ett tydligt exempel på att partiledningen upplevt vad som kan liknas vid en regeringskris även med Miljöpartiets stöd. Liksom Sjöblom (1968, s. 80) understryker är det viktigt för partiledningen att beakta såväl förmodade som faktiska koalitionpartners på den parlamentariska arenan.

4.2 Röstmaximering

När det gäller målet om röstmaximering kan den centrala frågan omformuleras enligt följande: hade den socialdemokratiska partiledningen som motiv att genom omläggningen av migrationspolitiken maximera sin andel av väljarnas röster vid nästa val? För att undersöka detta krävs att vi i första hand undersöker hur väljarsympatierna såg ut innan omläggningen.

Oktober månads Sifo undersökning om väljarsympatierna från 2015 visar att Socialdemokraterna tangerar sin sämsta siffra sedan 1967 och som endast en gång tidigare uppmätts under före detta partiledaren Juholts tid 2012 (Stiernstedt, 2015). Sifos Väljarbarometer från september samma år visar också på en minskning i väljarstöd i jämförelse med valsiffrorna 2014, men även att sympatierna för Sverigedemokraterna fortsätter att öka i takt med att migrationsfrågan har blivit allt viktigare. Sverigedemokraterna har sedan valet 2014 ökat från 12,9 till 17,7 procent och tillflödet kommer i huvudsak från väljare som tidigare röstat på Moderaterna eller Socialdemokraterna (Sjörén, 2015). Hösten 2015 är migrationsfrågan dock inte enbart viktig utan toppar väljarnas dagordning (Rosén & Eriksson 2015). Sverigedemokraterna har i sin tur migration som en av sina viktigaste frågor (Sverigedemokraterna, u.å.) och som det konstaterats tidigare förespråkar de också en migrationspolitik som kan anses skilja sig radikalt från den som Socialdemokraterna förespråkar innan omläggningen. Det är därför svårt att förstå tappet till Sverigedemokraterna som något annat än en kritik mot Socialdemokraternas migrationspolitik. En Sifo-mätning från juni 2015 som SVT nyheter rapporterar om visar dessutom att 65% av de som deltog i undersökningen kände sig missnöjda med hur samhället sköter frågan om invandring. En del är missnöjda med integrationen och en del anser att invandringen i sig är för stor (Wollner, 2015). Eftersom att Socialdemokraterna befinner sig i regeringsställning kan den kritiska inställningen till

samhällets hantering delvis anses spegla inställningen till hur Socialdemokraterna, som en del av regeringen, hanterar frågan om invandring.

Givet att partiledningens främsta mål på väljararenan är röstmaximering fanns det utifrån ovanstående resonemang goda skäl för den socialdemokratiska partiledningen att genom omläggningen av migrationspolitiken tillgodose opinionen på de interna arenan. Dels eftersom att opinionsmätningarna vittnar om en nedåtgående kurva men det som framförallt antyder att finns inferens mellan målet om röstmaximering och omläggningen av migrationspolitiken är att väljare specifikt uppvisat missnöje som kan kopplas till partiets migrationspolitik. Förmågan att vara responsiv på eventuell kritik är i sin tur central för partiledningen på väljararenan (Sjöblom, 1968, ss. 247-248). I detta fall kan även argumenteras att det fanns behov att minska avståndet mellan väljarnas åsikter i viktiga frågor och partiets politik (Sjöblom, 1968, s. 206). Utifrån Sjöbloms teori hade partiledningen därför belägg för att genomföra omläggningen på väljararenan i syfte att stärka stödet hos missnöjda väljare och specifikt de väljare som istället sökt sig till Sverigedemokraterna.

Av vikt på väljararenan är enligt Sjöblom (1968, s. 122) även att ta ställning i politiserade frågor. Eftersom att migration är en av Sverigedemokraternas viktigaste frågor är det också en fråga utifrån vilken partiet under flera år bedrivit opinionsbildning (Rosén & Eriksson 2015). Omläggningen, genom vilken Socialdemokraterna lägger sig närmare Sverigedemokraternas migrationspolitik, kan därmed utifrån Sjöblom även förstås som ett försök att inte låta Sverigedemokraterna äga frågan hos väljarna (speciellt just eftersom att frågan blivit en viktig väljarfråga). Som framgår i analysen av målet om maximering av parlamentariskt inflytande kommer dessutom ett flertal av allianspartierna under hösten 2015 med förslag på åtgärder för att hantera flyktingkrisen. Detta innebär att den socialdemokratiska partiledningen, i egenskap av att vara i regeringsställning, kan ha sett omläggningen som nödvändig i syfte att visa sig handlingskraftig inför väljarna. Hur man agerar mellan val ligger trots allt till grund för väljarnas stöd (Sjöblom, 1968, s. 206), och i regeringsställning kan detta tänkas vara extra aktuellt. Löfven motiverar själv omläggningen mot bakgrund av att det är viktigt att människor litar på att samhället och att välfärden fungerar (Rosén, Olsson, Larsson & Kärman, 2015).

Inte heller på väljararenan bör dock Socialdemokraternas omläggning av migrationspolitiken förstås som ett självklart val för partiledningen. Sjöblom (1968, ss. 207-208, 248) gör tydligt att väljararenan ställer partiledningen inför svåra avvägningar såsom att stå fast vid sin politik kontra att vara lyhörd inför väljarna samt att bibehålla stödet hos befintliga väljargrupper men samtidigt lyckas med

uppgiften att attrahera nya. Det som talar emot att partiledningen hade som motiv att genom omläggningen öka antalet röster vid nästa val är således att partiledningen troligen var införstådd i att omläggningen också riskerade att skada förtroende för partiet. När regeringen den 24 november presenterar de åtgärder som ska skapa andrum i det svenska flyktingmottagandet är Löfvens budskap till väljarna att beslutet är smärtsamt (Thulin, 2015), vilket stärker antagandet att partiledningen stått inför dessa svåra avvägningar. Löfven menar samtidigt att åtgärderna är nödvändiga på grund av den ohållbara situation som Sverige befinner sig i och framförallt för att Sverige bättre ska kunna ta hand om de asylsökande som redan kommit till landet (ibid). Detta budskap kan tolkas som ett sätt att mildra svängningen och knyta an till det tidigare politiska ställningstagandet om solidaritet och medmänsklighet, det vill säga ett sätt att betona ståndpunktkontinuitet. Givet det historiskt låga väljarstödet som Socialdemokraterna tangerar i opinionsmätningar under hösten 2015 är det dock troligt att partiledningens rädsla för att en omläggning ska skada partiets förtroende på väljararenan inte är stor nog att förhindra en omläggning som, utifrån de förutsättningar som redogjorts för, ses som nödvändig för att tillgodose opinionen på väljararenan och därmed för att maximera antalet röster vid nästa val. Partiledningen vill som nämnt inte äventyra förtroendet hos befintlig väljare men om de befintliga väljarna är missnöjda kan förtroendet redan anses vara äventyrat.

4.3 Partisammanhållning

Den centrala frågan gällande målet om partisammanhållning är istället huruvida den socialdemokratiska partiledningen hade som motiv att genom omläggningen av migrationspolitiken öka partisammanhållningen. Enligt Brothén & Gilljam (2006, s. 205) visar undersökningar att Socialdemokraterna historiskt haft en god partisammanhållning, till och med starkare än övriga partier, när det kommer till uppfattningen om det egna partiet. Socialdemokratiska ledamöter sätter i högre grad än andra partiets ståndpunkt före sin egen (ibid). I en artikel från 2012 som sammanfattar Juholts år som partiledare för Socialdemokraterna framgår dock att tiden präglats av intern oreda (Magnusson & Naeselius, 2012). Under året skulle såväl riksdagsledamöter som Juholts egen partisekreterare göra uttalanden som vittnar om bristande stöd för den politik som Juholt förordat. Allt fler socialdemokrater uppvisar dessutom bristande förtroende för Juholt som partiledare, inte minst på sociala medier (ibid). I en artikel uttalar sig statsvetaren Ulf Bjereld att krisen under Juholts tid är den största i modern politisk historia och att man får gå

tillbaka till socialdemokraternas splittring 1917 för att hitta en situation som är jämförbar (Pettersson Normark, 2015). Att krisen skulle ha fortskridit när Löfven tog över partiledarposten är dock ingenting som jag funnit stöd för i det material som genomsökts, och då med betoning på en öppen politisk splittring snarare än de meningsskiljaktigheter som Sjöblom (1968, s. 85) menar att partiledningen alltid kommer stöta på för varje beslut som fattas. Detta bekräftas även av Bjereld som i samma artikel hävdar att “Det är svårt att hitta krafter i partiet som är fientligt inställda till Löfven” (Pettersson Normark, 2015).

För att närmare få en inblick i Socialdemokraternas partisammanhållning med avseende på migrationsfrågan, det vill säga partimedlemmarnas stöd för partiledningens förordade migrationspolitik, har två kongressprotokoll undersökts. Dels ett från april 2013 och dels ett från maj 2015. I kongressprotokollet från 2013 förordar partiledningen att den “socialdemokratiska migrationspolitiken utgår från en stark solidaritet människor emellan. Sverige ska ha en generös och reglerad invandring. Rätten till asyl är en mänsklig rättighet. Alla Sveriges kommuner ska ta ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet.” (Socialdemokraterna, 2013b, s. 148). Av protokollet att döma omfattas partiledningens inställning i migrationsfrågan. En kongressledamot uttrycker närmare bestämt att han till en början kände sig missnöjd över att man inte hade en stavelse om migrations- och asylpolitik eftersom att han vill se ett socialdemokratiskt parti som “tar täten och fajten för en human migrations- och asylpolitik”. Han är därför glatt överraskad att partiledningen lyssnat och tagit in en ny skrivning med avseende på just migrations- och asylpolitik (Socialdemokraterna, 2013b, s. 151). Även under partikongressen 2015 tycks migrationspolitiken vara väl förankrad i partiet vars medlemmar inte ger uttryck för motstånd utan bifaller partiledningens skrivelse som handlar om snabb etablering av nyanlända i och med flyktingkrisen (Socialdemokraterna, 2015, ss. 23-24, 30, 36). Med andra ord kan det konstateras att såväl kongressprotokollet från 2013 som 2015 ger uttryck för att Socialdemokraternas partimedlemmar står bakom partiledningens förordade migrationspolitik innan omläggningen. Att den socialdemokratiska partiledningen hade som motiv att genom omläggningen av migrationspolitiken öka partisammanhållningen är därmed osannolikt. Det innebär att den centrala frågan att ställa snarare är hur partiledningen förväntade sig att omläggningen av migrationspolitiken skulle påverka partisammanhållningen.

Givet att partiets medlemmar inte motsatt sig partiledningens förordade migrationspolitik innan omläggningen är det också osannolikt att partiledningen resonerade att partisammanhållningen skulle förbli opåverkad av en omläggning av

migrationspolitiken. Detta eftersom att omarbete innehållet i sin politik är en process som riskerar att inverka negativt på förtroendet hos partiets egna medlemmar (Sjöblom, 1968, s. 248). Däremot framhåller Sjöblom att en hög partisammanhållning, och därigenom hög lojalitet hos medlemmarna, ökar möjligheten för partiledningen att framgångsrikt revidera tidigare presenterade politiska budskap internt. Han menar att en hög lojalitet till och med kan resultera i att medlemmar accepterar drastiska och omfattande förändringar (ibid). Eftersom att Socialdemokraterna har en historia av god partisammanhållning är det således tänkbart att partiledningen resonerade att partisammanhållningen skulle stå pall, det vill säga att det fanns en tro på partiets förmåga att hantera eventuella konflikter samt att partiet har "råd" med viss grad av interna konflikter utan att det nödvändigtvis splittrar partiet i stort. Att Löfven dessutom fick ett starkt och brett stöd i partiet efter krisen under Juholt är troligt att stärka detta självförtroende. Detta innebär emellertid att partiledningen, trots att den inte hade som motiv att genom omläggningen öka partisammanhållningen och dessutom sannolikt var införstådd i att denna skulle påverkas negativt, inte nödvändigtvis ansåg att målet om partisammanhållning hindrade möjligheten att agera utifrån de andra två strategiska målen - maximering av parlamentarisk inflytande och röstmaximering. Detta är i sin tur något som troligtvis underlättat den prioritering mellan målen som Sjöblom (1968, ss. 88-92) menar är oundviklig när olika mål pekar i olika riktningar.

4.4 Programförverkligande och samhällsförhållanden

Hittills i detta resultat- och analysavsnitt har fokus lagts på de tre strategiska mål som Sjöblom definierar, eftersom att partiledningen snarare än att uppnå det övergripande målet om programförverkligande tycks ha kompromissat med målet i och med omläggningen av migrationspolitiken. Att partiledningen skulle haft som motiv att genom omläggningen förverkliga sitt partiprogram framstår därför på många sätt som osannolikt. Trots detta är målet om programförverkligande värt att lyfta fram i samband med Hinnfors tillägg om samhällsförhållanden som ett potentiellt motiv till omläggningen och varför kommer jag att återkomma till.

Centralt i Hinnfors tillägg om samhällsförhållanden är att ta ställning till de förhållanden som råder i samhället och hur dessa uppfattas av partiledningen och därmed påverkar dess agerande (Hinnfors, 1992, ss. 6-7). I detta fall kan en väsentlig förändring påvisas under hösten 2015 och som därmed påverkar det samhälle som den socialdemokratiska partiledningen reagerade på - flyktingkrisen. I en rapport om

Sveriges flyktingmottagande hösten 2015 publicerad i serien Statens offentliga utredningar framgår att Sverige 2015 tar emot 163 000 asylsökande (SOU 2017:12, s. 16). Det innebär en utveckling med dubbelt så många asylsökande under ett år som någonsin tidigare (Sveriges television, 2017). Av de 163 000 som sökte asyl i Sverige år 2015, gjorde 114 000 av dem det under en period koncentrerad till årets fyra sista månader (SOU 2017:12, s. 16). I samma rapport framgår också att ingen hade väntat sig att Sverige skulle ta emot tusentals människor på flykt, och framförallt inte på så kort tid. Som ett resultat av att ingen förutspått den utveckling som väntade hösten 2015 var beredskapen nästintill obefintlig, och påfrestningen blev stor för en redan ansträngd förvaltning (SOU 2017:12, ss. 17-18).

Under hösten 2015 skildrar flera nyhetskällor resultatet från en nationell kartläggning gällande kommunernas situation i flyktingfrågan på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det konstateras att läget är kritiskt för såväl sjukvård som skola och att det råder brist på boenden (SVT Nyheter, 2015a; Kärrman & Olsson, 2015). Det förekommer till och med att kommuner Lex Sarah-anmäler sig själva eftersom de anser att de inte klarar av mottagandet av ensamkommande flyktingbarn (SVT Nyheter, 2015b). Även i statens egen rapport framgår att belastningen på kommuner och landsting var stor och att de med kort varsel skulle stå för skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård och tandvård (SOU 2017:12, s. 20). Vidare meddelar Migrationsverket i en pressträff i november att myndigheten sedan september registrerat runt 80 000 asylsökande och konstaterar att det är lika många asylsökande som registrerades under hela 2014. Myndigheten befinner sig därför i en situation där man inte klarar av att ge tak över huvudet till de asylsökande och människor tvingas sova i tält utanför Migrationsverkets kontor (Grönlund, Marmorstein & Kasurinen, 2015).

Att den socialdemokratiska partiledningen kan räknas till de som inte förutsåg den utveckling som väntade hösten 2015 görs tydligt bland annat under partikongressen i maj 2015, bara några månader innan antalet flyktingar som söker asyl i Sverige ska komma att öka. Följande framgår i samband med partiledningens skrivelse om snabb etablering av nyanlända:

Idag är över 50 miljoner människor på flykt i världen. Det är den allvarligaste flyktingsituationen sedan andra världskriget. En mycket liten del av världens flyktingar söker sig till Sverige, det är dock på kort sikt fortfarande en stor utmaning, även för ett rikt land. Men sköter vi mottagandet av nyanlända på ett bra sätt så är det också en stor möjlighet. (Socialdemokraterna, 2015, s. 23)

Partiledningen är med andra ord av uppfattningen att det svenska flyktingmottagandet kommer att utmanas men det kommer också att vara hanterbart eftersom att det trots allt är en liten del av världens flyktingar som söker sig till Sverige. Ju närmre omläggningen i november 2015 ju tydligare blir det dock att partiledningen ändrar denna uppfattning. I början av november uppmanar den socialdemokratiska finansministern Magdalena Andersson asylsökande att stanna i Tyskland med hänvisning till att de riskerar att inte få tak över huvudet i Sverige (SVT Nyheter, 2015c). Samma budskap kommuniceras av migrationsminister Morgan Johansson som menar är gränsen nådd och att Sverige inte längre kan ordna boenden (Holmqvist, 2015). Det blir med andra ord tydligt att det från att man pratade om en öppen och generös migrationspolitik så sent som under partikongressen 2015 och i talet på Medborgarplatsen i början av september samma år, till det att man lägger om migrationspolitiken till EU:s miniminivå har skett en stor förändring av samhällsförhållandena. Det är också tydligt att partiledningen tagit till sig denna förändring. Partiledningen ställs med andra ord inför en konflikt mellan den intagna ståndpunkten i migrationspolitiken och den nya uppfattningen om samhällsförhållandena. Vidare uttrycker Stefan Löfven under pressträffen den 24 november, när de nya och stramare riktlinjerna för Sveriges migrationspolitik presenteras, att omläggningen är nödvändig för att signalera till övriga EU-länder att Sverige har nått sin gräns. Löfven menar att Sverige har "blivit det land som tar störst ansvar samtidigt som många andra länder gör väldigt lite" vilket har lett till en ohållbar situation där viktiga samhällsfunktioner får lida (Thulin, 2015). Kritiken mot EU kan ställas i kontrast till Löfvens tal på Medborgarplatsen i september där han istället uttryckte hopp om att EU skulle ta ett gemensamt ansvar för krisen (Regeringskansliet, 2015a). Under hösten 2015 ändrar partiledningen med andra ord inte enbart sin uppfattning om hur stor utmaningen kommer att bli men också hur mycket EU-länderna kommer att ta ansvar och stötta varandra.

Det är utifrån ovan beskrivna utveckling som ett programförverkligandemotiv uppdragas. När man antog migrationspolitiken innan omläggning var det som sagt under andra förutsättningar och utifrån en tro att Sveriges flyktingmottagande skulle vara betydligt lägre än det som blev verklighet. Vid sidan av en generös migrationspolitik kan i partiprogrammet också återfinnas att Socialdemokraterna värnar om välfärden och vill se en god utveckling för Sverige där alla landets regioner kan erbjuda goda levnadsvillkor (Socialdemokraterna, 2013a, s. 32). Dessa politiska målsättningar framträder i ett uttalande av Löfven som en av orsakerna till omläggningen när han, som också nämndes i samband med målet om röstmaximering, fastställer att "Vi måste agera för att säkerställa att människor litar på att samhället och välfärden fungerar" (Rosén, Olsson, Larsson & Kärrman, 2015). En god utveckling för landet, med betoning på regioners möjlighet att erbjuda goda levnadsvillkor, kan utifrån Löfvens uttalande vid tiden för omläggningen anses stå i motsättning till det tidigare ställningstagandet i migrationsfrågan. Att de volymer som flyktingmottagandet nått upp till ställs mot välfärden tyder på att en målkonflikt uppstått inom partiprogrammet som i sin tur kan anses ha sin rot i de förändrade samhällsförhållandena. Hösten 2015 agerar partiledningen i en annan verklighet än den som var närvarande när partiet fattade beslut om de migrationspolitiska riktlinjerna i april 2013 och maj 2015. Vidare framträder verkligheten hösten 2015, utifrån partiledningens perception, vara sådan att den ställer krav på åtgärder av mer restriktiv karaktär.

4.5 Sammanfattning

I en sammanfattande bild över hur den socialdemokratiska partiledningens kalkyl sett ut kan det konstateras att varken övervägandena på den parlamentarisk arenan, väljararenan eller den interna arenan varit fria från dilemman. För att maximera sitt parlamentariska inflytande kan det exempelvis fastställas att förutsättningarna på den parlamentariska arenan var sådana att samarbete mellan blocken var nödvändigt, synnerligen för att blockera Sverigedemokraternas inflytande - vilket kan tänkas vara extra viktigt för den socialdemokratiska partiledningen eftersom att allianspartierna skulle få majoritet i riksdagen om ett samarbete med Sverigedemokraterna, trots allianspartiernas ovilja till samarbete, blev verklighet. Samtidigt är det troligt att det stod klart för den socialdemokratiska partiledningen att premisen för ett blocköverskridande samarbete med allianspartierna i migrationsfrågan var mer restriktiva åtgärder - vilket Miljöpartiet troligtvis inte skulle uppskatta men vars stöd

ligger till grund för att partiet överhuvudtaget ska kunna utöva inflytande i regeringsställning. När det gäller målet om röstmaximering har partiledningen å ena sidan tvingats ta ställning till historiskt låga resultat i opinionsmätningar, väljartapp till ett växande Sverigedemokraterna samt ett generellt missnöje hos väljare med hur samhället sköter frågan om invandring. Å andra sidan riskerar en migrationspolitisk omläggning att skada väljarnas förtroende. Utifrån analysen kan, trots förekomsten av dilemman, utläsas att den socialdemokratiska partiledningen i och med omläggningen haft anledning såväl att säkra sitt parlamentariska inflytande som att maximera antalet röster vid nästa val. Det är däremot inte troligt att partiledningen hade för avsikt att genom omläggningen stärka partisammanhållningen, samtidigt som det kan beläggas att detta inte heller har betraktats som ett hinder av partiledningen när det gäller möjligheten att agera utifrån de andra två strategiska målen. Avslutningsvis har partiledningens handlingalternativ bedömts utifrån det övergripande målet om programförverkligande samt de rådande samhällsförhållandena där en konflikt inom programförverkligandemålet uppdagas. Den socialdemokratiska partiledningen ställs inför en situation där partiets ursprungliga ställning i sin migrationsfrågan utmanas av en ny verklighet. Under hösten 2015 ökar antalet asylsökande drastiskt och det kan utifrån analysen fastställas att Sverige varken var beredd på eller klarade av att hantera denna ökning. Det kan därmed också konstateras att förverkligandet av andra politiska åtaganden, såsom en fungerande välfärd och goda levnadsvillkor, kompliceras i och med bibehållandet av partiets ursprungliga migrationspolitiska ställningstagande - ett generöst flyktingmottagande.

5. Diskussion och slutsatser

Så, vad hände med murarna som inte skulle byggas? Det vill säga, hur kan Socialdemokraternas tvära omläggning av migrationspolitiken hösten 2015 förklaras? Analysen utifrån de tre strategiska målen fastställer att den socialdemokratiska partiledningen kort innan omläggningen befann sig i en situation där såväl det osäkra parlamentariska läget efter decemberöverenskommelsens upplösning samt det sviktande väljarstödet som legat en bra bit under valresultatet från 2014 ställde krav på att agera. Analysen visar också att målet om partisammanhållning inte nödvändigtvis stod i vägen för partiledningen att agera utifrån målen på den parlamentariska arenan respektive på väljararenan. Utifrån analysen kan därför också konstateras att partiledningen varit tämligen skonad från konflikter mellan de olika målsättningar på de olika arenorna, och att dilemman och svåra avvägningar snarare varit isolerade till respektive arena. Det kan till och med konstateras att den huvudsakliga utmaningen för partiledningen på den parlamentariska arenan samt på väljararenan hade gemensamt grund - Sverigedemokraternas framväxt. På den parlamentariska arenan har det varit en medskapande faktor till det osäkra parlamentariska läget och väckt ett behov hos Socialdemokraterna att initiera blocköverskridande samarbeten i syfte att blockera Sverigedemokraterna från inflytande. På väljararenan har Sverigedemokraternas framväxt istället medverkat till att Socialdemokraterna tappat väljare och inte minst till att sätta press på övriga partier i migrationsfrågan utifrån vilken de längre bedrivit opinionsbildning, och som hösten 2015 är en av väljarnas viktigaste frågor. Omläggningen, genom vilken Socialdemokraterna närmar sig såväl Sverigedemokraternas som ett flertal av allianspartiernas mer restriktiva migrationspolitik, kan utifrån analysen således förstås som nödvändig för den socialdemokratiska partiledningen i syfte att maximera målsättningarna om parlamentariskt inflytande och röstmaximering. Trots att analysen påvisar att partiledningen stått inför dilemman såväl på den parlamentariska arenan som på väljararenan framträder partiledningens uppfattning om omständigheterna vara sådan att kostnaden för att bibehålla kontinuitet överstiger priset för att avvika från sitt urungliga migrationspolitiska ställningstagande. Det rationella är således att genomföra omläggningen.

En mer pragmatisk förklaring växer dock fram ur analysen om programförverkligandemålet och de rådande samhällsförhållandena. I och med flyktingkrisen och det oväntat höga antalet flyktingar som kom att söka asyl i Sverige hösten 2015 kan det konstateras att den socialdemokratiska partiledningen finner sig i

en situation där en generös migrationspolitik ställs mot andra politiska åtaganden - en välfärd och utveckling för landet som innebär att Sveriges regioner kan erbjuda goda levnadsvillkor - och varpå dessa åtaganden är svåra att realisera så längre den ursprungliga migrationspolitiska hållningen upprätthålls. Det finns således inte enbart en konflikt inom programförverkligandemålet utan också ett programförverkligandemotiv med att genomföra omläggningen. Vidare kan det konstateras att de nya åtgärder som partiledningen förordade i och med omläggningen inte harmoniserade med Löfvens tal på Medborgarplatsen den 6 september, men att det främst var åtgärderna som förändrades. En fråga som aktualiseras är därför i vilken utsträckning Socialdemokraterna faktiskt frångick sin ursprungliga migrationspolitik. För visst kan man ställa sig frågan hur en solidarisk och medmänsklig flyktingpolitik och ett samhälle där alla erbjuds goda levnadsvillkor ska gå samman med ett flyktingmottagande där kommuner och myndigheter går på knäna och där människor tvingas sova i tält eftersom att bostäderna inte räcker till. De åtgärder som partiledningen förordade, trots att de inte ligger i linje med vad partiet ursprungligen argumenterat för, skulle alltså kunna motiveras utifrån partiets ursprungliga migrationspolitiska hållning liksom utifrån partiets program.

Ovanstående resonemang kan tyckas motsäga att partiledningen överhuvudtaget haft strategiska motiv med omläggningen. Så behöver dock emellertid inte vara fallet. Det är tydligt att den socialdemokratiska partiledningen genom omläggningen avsåg att hantera den belastning på samhället som flyktingkrisen gett upphov till, men som det konstaterades tidigare kan omläggningen samtidigt fylla ett annat syfte som utifrån analysen också ligger i partiledningens intresse - att stoppa Sverigedemokraternas framväxt och därigenom säkra sitt parlamentariska inflytande samt väljarnas stöd. Detta är mål som i sin tur, liksom de förändrade samhällsförhållandena, utifrån analysen verkar kräva en migrationspolitisk omläggning. Således kan argumenteras att den socialdemokratiska partiledningen resonerade att omläggningen var nödvändig givet samhällsutvecklingen men att det är tänkbart att omläggningen på ett strategiskt plan också skulle hjälpa partiledningen att uppfylla målen om parlamentariskt inflytande och röstmaximering. En avsutande slutsats är således att två samspelande förklaringar finns till Socialdemokraternas tvära omläggning av migrationspolitiken hösten 2015.

Referenser

- Bjereld, U., Eriksson, K. & Hinnfors, J. (2018). Levande dö(d)?
Decemberöverenskommelsen och frågan om hur Sverige ska regeras. Hämtad 2020-12-10 från <https://timbro.se/app/uploads/2018/04/levande-död2.pdf>
- Brothén, M. & Gilljam, M. (2006). *Mellanvalsdemokrati. I Bäck, H. & Gilljam, M. (red.) (2006). Valets mekanismer. 1. uppl. Malmö: Liber*
- Flyvbjerg, B. (2003). Fem missförstånd om fallstudieforskning. *Statsvetenskaplig Tidskrift, 106(3)*, 185-206.
- Grönlund, E., Marmorstein, E. & Kasurinen, A. (2015). Sverige inför tillfälliga gränskontroller. Hämtad 2020-12-04 från <https://www.svt.se/nyheter/sverige-infor-tillfalliga-granskontroller>
- Hadenius, A., Henning, R. & Holmström, B. (1984). *Tre studier i politiskt beslutsfattande*. Uppsala: Univ.
- Hinnfors, J. (1992). *Familjepolitik [Elektronisk resurs] samhällsförändringar och partistrategier 1960-1990*. Diss. Göteborg : Univ. Hämtad 2020-11-23 från <http://hdl.handle.net/2077/11652>
- Hinnfors, J., Spehar, A. & Bucken-Knapp, G. (2012). The missing factor: why social democracy can lead to restrictive immigration policy. *Journal of European Public Policy, 19(4)*, 585-603.
- Holm, K. & Svensson, A.H. (2015). Regeringen: Ny lagstiftning för färre asylsökande. Hämtad 2020-12-04 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/regeringen-utokade-id-kontroller-vid-gransen>
- Holmqvist, A. (2015). Morgan Johansson: ”Det finns en gräns - och den är nådd”. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/3jxbBA/morgan-johansson-det-finns-en-grans--och-den-ar-nadd>
- Knutson, M. (2014). Politisk akrobatik kommer att krävas. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svt.se/nyheter/val2014/politisk-akrobatik-kommer-att-kravas>
- Kärman, J. & Olsson, H. (2015). Länsstyrelser varnar för krisläge om flyktingvågen fortsätter. Hämtad 2020-12-16 från <https://www.dn.se/nyheter/sverige/lansstyrelser-varnar-for-krislage-om-flyktingvagen-fortsatter/>
- Levy, J.S. (2008). Case Studies: Types, Designs, and Logics of Inference, *Conflict Management and Peace Science, 25(1)*, 1-18. DOI: 10.1080/07388940701860318
- Lindvall, J. (2007). Fallstudiestrategier. *Statsvetenskaplig Tidskrift, 109(3)*, 270-278.

- Loxbo, K. (2007). *Bakom socialdemokraternas beslut: en studie av den politiska förändringens dilemman - från 1950-talets ATP-strid till 1990-talets pensionsuppgörelse*. Diss. Växjö : Växjö universitet, 2007. Hämtad 2020-11-23 från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:vxu:diva-1039>
- Magnusson, Ö. (2016). SD-väljarna finns nu i alla väljargrupper. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sd-valjare-finns-nu-i-alla-grupper>
- Magnusson, Ö. & Naeselius, A. (2012). Håkan Juholts år som partiledare. Hämtad 2020-12-10 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hakan-juholts-ar-som-partiledare>
- Naeselius, A. (2015a). Löfven: Det är upprörande. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lofven-det-ar-upprorande>
- Naeselius, A. (2015b). Decemberöverenskommelsen: Detta har hänt. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/decemberoverenskommelsen-detta-har-hant>
- Pettersson Normark, F. (2014). Statsvetare om Juholt-affären: Ett parti i extrem kris. Hämtad från 2020-12-10 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/statsvetare-om-juholt-affaren-ett-parti-i-extrem-kris>
- Prop. 1975: 26. *Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken m.m.*
- Prot. 2015/16: 13. 2015. Onsdagen den 14 oktober.
- Regeringskansliet (2014). Regeringsförklaringen 3 oktober 2014. Hämtad 2020-10-27 från <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2014/10/regeringsforklaringen-3-oktober-2014/>
- Regeringskansliet (2015a). Tal av statsminister Stefan Löfven vid manifestationen för flyktingar. Hämtad 2020-10-22 från <https://www.regeringen.se/tal/2015/09/tal-av-stefan-lofven-vid-manifestationen-for-flyktingar-den-5-september/>
- Regeringskansliet (2015b). Insatser med anledning av flyktingkrisen. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/10/insatser-med-anledning-av-flyktingkrisen/>
- Regeringskansliet (2015c). Regeringen föreslår åtgärder för att skapa andrum för svenskt flyktingmottagande. Hämtad 2020-10-22 från

- <https://www.regeringen.se/artiklar/2015/11/regeringen-foreslar-atgarder-for-att-ska-apa-andrum-for-svenskt-flyktingmottagande/>
- Regeringskansliet (2017). Frågor och svar: Lag och förordning om identitetskontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.regeringen.se/artiklar/2015/12/fragor-och-svar-lag-och-forordning-om-identitetskontroller-vid-allvarlig-fara-for-den-allmanna-ordningen-eller-den-inre-sakerheten-i-landet/>
- Rosén, H. (2014). Löfven: Samarbete över blockgränsen behövs. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.dn.se/nyheter/politik/lofven-samarbete-over-blockgransen-behovs/>
- Rosén, H. & Eriksson, K. (2015). Partiernas dilemma: Ta initiativet från SD. Hämtad 2020-12-04 från <https://www.dn.se/nyheter/politik/partiernas-dilemma-ta-initiativet-fran-sd/>
- Rosén, H., Olsson, H., Larsson, M.J. & Kärrman, J. (2015). Sverige anpassar migrationspolitiken till EU:s lägstanivå. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.dn.se/nyheter/politik/sverige-anpassar-migrationspolitiken-till-eus-lagstaniva/>
- Sannerstedt, A. (1992). Litteraturgranskningar. *Statsvetenskaplig Tidskrift*, 95(3), 285-293.
- Sjöblom, G. (1968). *Party strategies in a multiparty system*. Diss. Lund : Univ.
- Sjörén, T. (2015). Väljarbarometern september 2015. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.kantarsifo.se/rapporter-undersokningar/valjarbarometern-september-2015>
- Socialdemokraterna (u.å.). Socialdemokraternas och den svenska arbetarrörelsens historia. Hämtad 2020-12-03 från https://www.socialdemokraterna.se/vart-parti/om-partiet/var-historia?TSPD_101_R0=088d4528d9ab2000c675aeacc343117f9e4cc813b822a020d121bf3527d8e81cb5d2a6f1855a586c08800d24bb1430007e26ce2d9d49fe6d688a02fe74022f127cb090581248447aef85861682a184f717357d6b2da9d1ff7f3936d5792d3111#h-Socialdemokraternasochdensvenskaarbetarrörelsenshistoria
- Socialdemokraterna (2013a). Ett program för förändring. Hämtad 2020-11-23 från https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d04640b87/1568881590520/ett-program-for-forandring_2013.pdf

- Socialdemokraterna (2013b). Kongressprotokoll 2013. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d04640b23/1568881615076/kongressprotokoll-2013.pdf>
- Socialdemokraterna (2015). Förslags- och beslutsprotokoll fört vid Sveriges Socialdemokratiska Arbetarepartis 38:e ordinarie partikongress den 29-31 maj 2015. Hämtad 2020-12-03 från https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d04640b2a/1568881614688/justerat_protokoll_150531_sondag.pdf?TSPD_101_R0=088d4528d9ab200068cf993ce5fbef45bb78beb68cc97c364094510da857e069dbb3222b2ae2292b08e990cbde143000c40f552d00b97fcdcb7bc6b8ae61f2e40859ca30bc9badab159396975af095fb9c1442d865d061557dc67d9c1f92e644
- SOU 2017:12. Utredningen om migrationsmottagandet 2015. *Att ta emot människor på flykt. Sverige hösten 2015*. Stockholm: Wolters Kluwers
- Stiernstedt, J. (2015). Ny SvD/Sifo: S-stödet lika lågt som under Juholt. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svd.se/ny-svd-sifo-s-stodet-lika-lagt-som-under-juholt>
- Svensson, A.H. (2014). SD nära dubbelt så stora som MP. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svt.se/nyheter/val2014/valprognosen-succe-for-sverigedemokraterna>
- Sverigedemokraterna (u.å.). Sverigedemokratisk politik. Hämtad 2020-12-10 från <https://sd.se/vad-vi-vill/>
- Sveriges television (2017). Tvärvändningen - om svängningen i flyktingpolitiken [video]. Hämtad 2020-10-22 från <https://www.svtplay.se/video/15722192/tvarvandningen-om-svangningen-i-flyktingpolitiken/tvarvandningen-om-svangningen-i-flyktingpolitiken-avsnitt-1?info=visa>
- SVT Nyheter (2015a). Flyktingkrisen svår för kommunerna. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/flyktingkrisen-svar-for-kommunerna>
- SVT Nyheter (2015b). Kommuner Lex Sarah-anmäler sig själva. Hämtad 2020-12-04 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/koimmuner-lex-sarah-anmaler-sig-sjalva>
- SVT Nyheter (2015c). Finansministern: Stanna i Tyskland. Hämtad 2020-12-03 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/finansministern-stanna-i-tyskland>
- Teorell, J. & Svensson, T. (2007). *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Stockholm: Liber
- Thulin, L. (2015). Regeringen stramar åt migrationspolitiken. Hämtad 2020-12-03 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6309968>

Wollner, A. (2015). Stort missnöje över invandringspolitiken. Hämtad 2020-12-08 från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/stort-missnoje-over-invandringspolitiken>

Ågren, D. (2015). Vad är decemberöverenskommelsen? Hämtad 2020-12-03 från <https://www.dn.se/nyheter/politik/vad-ar-decemberoverenskommelsen/>